

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 136/21

Λουξεμβούργο, 15 Ιουλίου 2021

Απόφαση στην υπόθεση C-535/19
A (Δημόσια υγειονομική περίθαλψη)

Το Δικαστήριο επιβεβαιώνει ότι οι πολίτες της Ένωσης που δεν ασκούν οικονομική δραστηριότητα και κατοικούν σε κράτος μέλος διαφορετικό από το κράτος μέλος καταγωγής τους έχουν το δικαίωμα να υπάγονται στο δημόσιο σύστημα ασφάλισης ασθενείας του κράτους μέλους υποδοχής

Ωστόσο, το δίκαιο της Ένωσης δεν επιβάλλει υποχρέωση δωρεάν ασφάλισης στο εν λόγω σύστημα

Ο Α, Ιταλός υπήκοος του οποίου η σύζυγος είναι Λεττονή υπήκοος, έφυγε από την Ιταλία και εγκαταστάθηκε στη Λεττονία για να ζήσει μαζί με τη σύζυγό του και τα δύο ανήλικα τέκνα τους.

Λίγο μετά την άφιξή του στη Λεττονία, στις 22 Ιανουαρίου 2016, ζήτησε από τον Latvijas Nacionālais veselības dienests (εθνικό οργανισμό υγείας, Λεττονία) να υπαχθεί στο λεττονικό δημόσιο σύστημα υποχρεωτικής ασφάλισης ασθενείας. Η αίτησή του απορρίφθηκε με απόφαση της 17ης Φεβρουαρίου 2016, η οποία επικυρώθηκε από το υπουργείο Υγείας, με την αιτιολογία ότι ο Α δεν ενέπιπτε σε καμία από τις κατηγορίες δικαιούχων ιατρικής περίθαλψης χρηματοδοτούμενης από το κράτος, καθόσον δεν ήταν ούτε μισθωτός ούτε ελεύθερος επαγγελματίας στη Λεττονία.

Μετά την απόρριψη της προσφυγής του κατά της απορριπτικής απόφασης των λεττονικών αρχών, ο Α άσκησε προσφυγή ενώπιον του Administratīvā apgabaltiesa (περιφερειακού διοικητικού εφετείου, Λεττονία), το οποίο εξέδωσε επίσης απορριπτική απόφαση.

Στο πλαίσιο αυτό, το Augstākā tiesa (Senāts) (Ανώτατο Δικαστήριο, Λεττονία), ενώπιον του οποίου άσκησε αναίρεση ο Α, αποφάσισε να υποβάλει στο Δικαστήριο ερωτήματα σχετικά με το αν η απόρριψη της αίτησης του Α από τις λεττονικές αρχές ήταν σύμφωνη με το δίκαιο της Ένωσης περί ιθαγένειας και περί κοινωνικής ασφάλισης.

Με την απόφαση του τμήματος μείζονος συνθέσεως, **το Δικαστήριο επιβεβαιώνει ότι οι πολίτες της Ένωσης που δεν ασκούν οικονομική δραστηριότητα και κατοικούν σε κράτος μέλος διαφορετικό από το κράτος μέλος καταγωγής τους έχουν το δικαίωμα να υπάγονται στο δημόσιο σύστημα ασφάλισης ασθενείας του κράτους μέλους υποδοχής, προκειμένου να έχουν πρόσβαση στις παροχές ιατρικής περίθαλψης που χρηματοδοτούνται από το κράτος αυτό. Ωστόσο, το Δικαστήριο διευκρινίζει ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν επιβάλλει υποχρέωση δωρεάν ασφάλισης στο εν λόγω σύστημα.**

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

Κατ' αρχάς, το Δικαστήριο εξετάζει τη δυνατότητα εφαρμογής του κανονισμού 883/2004 σε παροχές ιατρικής περίθαλψης όπως οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης. Καταλήγει δε στο συμπέρασμα ότι παροχές χρηματοδοτούμενες από το κράτος, οι οποίες χορηγούνται, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε εξατομικευμένη και κατά διακριτική ευχέρεια στάθμιση των προσωπικών αναγκών, στα πρόσωπα που εμπίπτουν στις κατηγορίες δικαιούχων, όπως αυτές ορίζονται από την εθνική νομοθεσία, συνιστούν «παροχές ασθένειας», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 883/2004¹. Οι παροχές αυτές εμπίπτουν, ως εκ

¹ Κανονισμός (ΕΚ) 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας (ΕΕ 2004, L 166, σ. 1, και διορθωτικό ΕΕ 2004, L 200, σ. 1), όπως

τούτου, στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού και δεν αποτελούν παροχές «κοινωνικής πρόνοιας και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης», οι οποίες εξαιρούνται από το εν λόγω πεδίο εφαρμογής².

Στη συνέχεια, το Δικαστήριο εξετάζει κατ' ουσίαν εάν το άρθρο 11, παράγραφος 3, στοιχείο ε', του κανονισμού 883/2004 και το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2004/38³ αντιτίθενται σε εθνική νομοθεσία η οποία αποκλείει από το δικαίωμα υπαγωγής στο δημόσιο σύστημα ασφάλισης ασθενείας του κράτους μέλους υποδοχής, το οποίο εξασφαλίζει πρόσβαση σε παροχές ιατρικής περίθαλψης χρηματοδοτούμενες από το κράτος αυτό, τους πολίτες της Ένωσης οι οποίοι δεν ασκούν οικονομική δραστηριότητα, είναι υπήκοοι άλλου κράτους μέλους και υπάγονται στη νομοθεσία του κράτους μέλους υποδοχής, βάσει του άρθρου 11, παράγραφος 3, στοιχείο ε', του κανονισμού, και οι οποίοι ασκούν το δικαίωμα διαμονής τους στο έδαφος του εν λόγω κράτους σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 11, στοιχείο β', της οδηγίας.

Συναφώς, το Δικαστήριο επισημαίνει, κατ' αρχάς, ότι, στο πλαίσιο του συστήματος κανόνων συγκρούσεως που θεσπίζει ο κανονισμός 883/2004⁴ με σκοπό τον προσδιορισμό της εφαρμοστέας εθνικής νομοθεσίας για την πρόσβαση στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης, **τα πρόσωπα που δεν ασκούν οικονομική δραστηριότητα υπάγονται κατ' αρχήν στη νομοθεσία του κράτους μέλους κατοικίας τους.**

Στη συνέχεια, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι, κατά τον καθορισμό των προϋποθέσεων υπό τις οποίες γεννάται το δικαίωμα υπαγωγής σε σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν τις ισχύουσες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης. Ειδικότερα, οι κανόνες συγκρούσεως που προβλέπει ο κανονισμός 883/2004 είναι δεσμευτικοί για τα κράτη μέλη, τα οποία δεν έχουν, συνεπώς, την ευχέρεια να καθορίζουν εάν και κατά πόσον εφαρμόζεται η δική τους νομοθεσία ή η νομοθεσία άλλου κράτους μέλους.

Ως εκ τούτου, **τα κράτη μέλη δεν μπορούν να αρνούνται, βάσει της εθνικής τους νομοθεσίας, την υπαγωγή στο δημόσιο σύστημα ασφάλισης ασθενείας ενός πολίτη της Ένωσης ο οποίος υπάγεται στη νομοθεσία αυτού του κράτους μέλους δυνάμει του άρθρου 11, παράγραφος 3, στοιχείο ε', του κανονισμού 883/2004 περί καθορισμού της εφαρμοστέας νομοθεσίας.**

Τέλος, το Δικαστήριο εξετάζει τον αντίκτυπο που έχουν στην υπαγωγή στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης του κράτους μέλους υποδοχής οι διατάξεις της οδηγίας 2004/38, και ιδίως το άρθρο της 7, παράγραφος 1, στοιχείο β'. Από την τελευταία αυτή διάταξη προκύπτει ότι, καθ' όλη τη διάρκεια διαμονής στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών και μικρότερο των πέντε ετών, ο πολίτης της Ένωσης που δεν ασκεί οικονομική δραστηριότητα πρέπει, μεταξύ άλλων, να διαθέτει πλήρη ασφαλιστική κάλυψη ασθενείας για τον εαυτό του και για τα μέλη της οικογένειάς του, προκειμένου να μην επιβαρύνει υπέρμετρα τα δημόσια οικονομικά του κράτους μέλους αυτού.

Όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίον συνδέονται μεταξύ τους η εν λόγω προϋπόθεση διαμονής σύμφωνα με την οδηγία 2004/38 και η υποχρέωση ασφάλισης που απορρέει από τον κανονισμό 883/2004, το Δικαστήριο διευκρινίζει ότι **το κράτος μέλος υποδοχής μπορεί να προβλέπει ότι η πρόσβαση ενός μη ενεργού οικονομικά πολίτη στο σύστημα ασφάλισης δεν θα είναι δωρεάν, προκειμένου ο πολίτης αυτός να μην επιβαρύνει υπέρμετρα τα δημόσια οικονομικά του εν λόγω κράτους μέλους.**

Ειδικότερα, το Δικαστήριο κρίνει ότι το κράτος μέλος υποδοχής μπορεί να εξαρτά την υπαγωγή στο δημόσιο σύστημά του ασφάλισης ασθενείας ενός μη ενεργού οικονομικά πολίτη της Ένωσης, ο

τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΕ) 988/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009 (ΕΕ 2009, L 284, σ. 43).

² Σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 5, στοιχείο α', του κανονισμού 883/2004.

³ Οδηγία 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ (ΕΕ 2004, L 158, σ. 77, και διορθωτικό ΕΕ 2004, L 229, σ. 35).

⁴ Άρθρο 11, παράγραφος 3, στοιχείο ε', του κανονισμού 883/2004.

οποίος διαμένει στο έδαφός του βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της οδηγίας 2004/38, από προϋποθέσεις όπως είναι η απόκτηση ή η διατήρηση από τον εν λόγω πολίτη πλήρους ιδιωτικής ασφάλισης ασθενείας, διά της οποίας θα μπορούν να αποδοθούν στο κράτος μέλος οι δαπάνες υγείας στις οποίες υπόκειται προς όφελος του πολίτη αυτού, ή η χρηματική συνεισφορά του πολίτη στο δημόσιο σύστημα ασφάλισης ασθενείας του εν λόγω κράτους μέλους. Στο πλαίσιο αυτό, πάντως, εναπόκειται στο κράτος μέλος υποδοχής να μεριμνά ώστε να τηρείται η αρχή της αναλογικότητας και, επομένως, να μην καθίσταται υπερβολικά δυσχερής για τον πολίτη αυτόν η τήρηση των σχετικών προϋποθέσεων.

Το Δικαστήριο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το άρθρο 11, παράγραφος 3, στοιχείο ε΄, του κανονισμού 883/2004, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της οδηγίας 2004/38, αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία η οποία αποκλείει από το δικαίωμα υπαγωγής στο δημόσιο σύστημα ασφάλισης ασθενείας του κράτους μέλους υποδοχής, το οποίο εξασφαλίζει πρόσβαση στις παροχές ιατρικής περίθαλψης που χρηματοδοτούνται από το κράτος αυτό, τους πολίτες της Ένωσης οι οποίοι δεν ασκούν οικονομική δραστηριότητα, είναι υπήκοοι άλλου κράτους μέλους και υπάγονται στη νομοθεσία του κράτους μέλους υποδοχής, βάσει του κανονισμού, και οι οποίοι ασκούν το δικαίωμα διαμονής τους στο έδαφος του εν λόγω κράτους σύμφωνα με την οδηγία.

Αντιθέτως, οι εν λόγω διατάξεις δεν αντιτίθενται στην επί πληρωμή υπαγωγή των πολιτών της Ένωσης στο προαναφερθέν σύστημα, προκειμένου οι πολίτες αυτοί να μην επιβαρύνουν υπέρμετρα τα δημόσια οικονομικά του κράτους μέλους υποδοχής.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, κατά τον ίδιο τρόπο, τα άλλα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται παρόμοιου προβλήματος.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της απόφασης είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδα ☎ (+352) 4303 2582